

Hindi Urdu for Health

The Practice of Medicine in Hindi and Urdu

repositories.lib.utexas.edu/handle/2152/64261

Hindi Urdu Flagship | South Asia Institute | Department of Asian Studies | The University of Texas at Austin

---

Unani Practice

Unani (also spelt Yunani) refers to the tradition of Graeco-Arabic medicine. Like Ayurveda, this also a comprehensive tradition of medicine that goes back of Hippocrates, but owes a lot to the wisdom and experience of Arabic and Persian physicians. India remains one of the most prominent countries encouraging research and education in the field of Unani medicine. Listening to the Unani video clips will make the students aware of not only the concepts used in Unani medicine, but also the integral role of faith in healing.

FAITH & SPECIAL UNANI MEDICINE

Video URI: hdl.handle.net/2152/65722

Contents:

Hindi Transcription	2
Hindi Vocabulary	2
Hindi Questions	3
Urdu Transcription.....	4
Urdu Vocabulary	5
Urdu Questions	6

Hindi Transcription

अ... ये बतायें कि कई हकीम ये मानते हैं... जी... हाथ हमारा है, रहम ऊपर वाले का है... जी... जी... तो ये किस हद तक आप मानते हैं कि ये सही है... बहुत, 100% ही, असल यही है... असल सही ये ही है... क्योंकि मान लो मरीज आता है और एक ही दवा उस मरीज को दे रहे हैं... लेकिन ऐसा है उसी बीमारी का दूसरा मरीज, जब वही दवा उसको दी, और एक को फायदा कर गई एक को नहीं करी... यह है, इसमें भी देखते हैं... कि ये उसी का ही काम है... बाज मरीज ऐसे आते हैं कि कोई नबे दम, कि उनकी हालत इतनी खराब है, तड़प रहे हैं, उनको ऐसे, एक ही खुराक उनको एकदम खड़े हो जाते हैं, शिफा हो गई, रिलीफ मिली तो कहते हैं, वाह... तो उनके हाथ में है... हमारा तो काम जो है अल्लाह के ऊपर ये जो जरिया है कि ये जो है जज़िया है करने वाली जात, अल्लाह के ऊपर में ही है सब... ये ईलाज भी एक तरीका सुन्नत है... ये भी करना है, ये बहाना है... ईलाज बहाना है तो... ये आपने बड़ी खूबसूरत बात कही कि ईलाज एक बहाना है... बाकी तो उनका ही है... कोई खास दवायें हैं... जी... यूनानी में, यूनानी दवाओं की जो... जी... जो औरों में नहीं है, और जो खास दवायें जो कहते हैं बिल्कुल मारक दवायें हैं, जो बिल्कुल लगती हैं... क्या खासियत है, कुछ खास दवायें हैं जिनका नाम आप बता सकते हैं... हां, हां, हां... एक दवा यूनानी में बनती है जवाहर मुरा... जवाहर मुरा पाउडर... उसके लिये तो ये है, अगर वो सही बन जाये, तो उसका ये है, कि अगर मरने वाला मरीज जो है, जो एकदम मौत के हाल में पड़ा है, उसको अगर खिला दिया जाये तो थोड़ी देर के लिये भी उसको सांस आ जाती है और वो बात कर लेता है... आई समझ बेटा... इनमें क्या, वो करता क्या है वो? पाउडर जो आप बता रहे हैं... पाउडर जो होता है, उसके अंदर ये सोने का, सोने की भस्म होती है और उसमें जवाहरात होते हैं... जवाहरात होते हैं, याकूद है, जबरूद है, जवहरात है और सच्चे मोती होते हैं... और उसमें अंबर भी होता है... अंबर प्रेसिया, ये... तो सब चीज की ये दवायें होती हैं और वो ज़बान पे रखते ही फौरन जर्द हो जाता है, फौरन असर करता है...

Hindi Vocabulary

Patient	मरीज
Medicine	दवा
Disease, illness	बीमारी
Advantage, benefit, gain, profit, use	फायदा
	नबे दम
Circumstances	हालत
Bad, poor	खराब
Are writhing in pain	तड़प रहे हैं
One dose only	एक ही खुराक
Religious tax	जज़िया
	तरीका सुन्नत
Special medications	खास दवायें
Effective medicines	मारक दवायें

	जवाहर मुरा
Dying patient	मरने वाला मरीज
In the condition of death	मौत के हाल में
Breath comes	सांस आ जाती है
Talks, speaks	बात कर लेता है
Gold ashes	सोने की भस्म
Gems	जवाहरात
	याकूद

Hindi Questions

"इलाज तो बहाना है, बाकी तो अल्लाह का है" हकीम जी क्या कहना चाह रहे हैं?

- 1 दवाई नहीं भी मिले तो भी मरीज़ ठीक हो जाता है
- 2 दवा कोई भी मिले पर मरीज़ ठीक हो जाता है
- 3 इलाज हकीम जी करते हैं पर ठीक करना अल्लाह की मर्ज़ी है
- 4 मरीज़ केवल दुआओं से ठीक हो जाता है

एक खास दवा यूनानी में बनती है, उसका नाम जवाहर मुरा है। उसमें क्या इस्तेमाल होता है?

- 1 सोने की भस्म
- 2 सच्चे मोती
- 3 सब
- 4 याकूद

Urdu Transcription

یہ بتائیں کہ کئی حکیم یہ مانتے ہیں۔۔۔

جی۔۔۔

ہاتھ ہمارا ہے، رحم اوپر والے کا ہے۔۔۔

جی۔۔۔ جی۔۔۔

تو یہ کس حد تک آپ مانتے ہیں کہ یہ صحیح ہے۔۔۔

بہت، ہنڈریڈ پرسینٹ ہی، اصل صحیح یہ ہی ہے۔۔۔ کیونکہ مان لو مریض آتا ہے اور ایک ہی دوا اس مریض کو دے رہے ہیں۔۔۔ لیکن ایسا ہے اسی بیماری کا دوسرا مریض ہے، وہ ہی دوا اس کو دی، اور ایک کو فائدہ کر گئی ایک کو نہیں کری۔۔۔ یہ ہے، اس میں بھی دیکھتے ہیں۔۔۔ کہ یہ اسی کا ہی کام ہے۔۔۔ بعض مریض ایسے آتے ہیں کہ کوئی نیبے دم، کہ ان کی حالت اتنی خراب ہے، تڑپ رہے ہیں، ان کو ایسے، ایک ہی خوراک ان کو ایک دم کھڑے ہو جاتے ہیں، شفا ہو گئی، رلیف ملتی تو کہتے ہیں، واہ۔۔۔ تو ان کے ہاتھ میں ہے۔۔۔ ہمارا تو کام جو ہے وہ اللہ کے اوپر ہے جو ذریعہ ہے کہ یہ جو ہے جزیہ ہے کرنے والی چیز، اللہ کے اوپر میں ہی ہے سب۔۔۔ یہ علاج بھی ایک طریقہ سنت ہے۔۔۔ یہ بھی کرنا ہے، یہ بہانہ ہے۔۔۔ علاج بہانہ ہے۔۔۔

یہ آپ نے بڑی خوبصورت بات کہی کہ علاج ایک بہانہ ہے۔۔۔ باقی تو ان کا ہی ہے۔۔۔

کوئی خاص دوائیں ہیں۔۔۔

جی۔۔۔ یونانی میں، یونانی دواؤں کی جو۔۔۔

جی۔۔۔ جو اوروں میں نہیں ہے، اور جو خاص دوائیں جو کہتے ہیں بالکل مارک دوائیں ہیں، جو بالکل لگتی ہیں۔۔۔ کہا خاض کر ہے، کچھ خاض دوائیں ہیں جن کا نام آپ بنا سکتے ہیں۔۔۔ ہاں، ہاں، ہاں۔۔۔ ایک دوا یونانی میں بنتی ہے جواہر مہرہ۔۔۔ جواہر مہرہ پاؤڈر۔۔۔ اس کے لئے تو یہ ہے، اگر وہ صحیح بن جائے، تو اس کا یہ ہے، کہ اگر مرنے والا مریض جو ہے، جو ایک دم موت کے حال میں پڑا ہے، اس کو اگر گھلا دیا جائے تو تھوڑی دیر کے لئے بھی اس کو سانس آ جاتی ہے اور وہ بات کر لیتا ہے۔۔۔ ائی سمجھ بیٹا۔۔۔

ان میں کیا، وہ کرتا کیا ہے وہ؟ پاؤڈر جو آپ بتا رہے ہیں۔۔۔

پاؤڈر جو ہوتا ہے، اس کے اندر یہ سونے کا، سونے کی بھسم ہوتی ہے اور اس میں جواہرات ہوتے ہیں۔۔۔ جواہرات ہوتے ہیں یا قوت ہے، جبرود ہے، جواہرات ہے اور سچے موتی ہوتے ہیں۔۔۔ اور اس میں عنبر بھی ہوتا ہے۔۔۔ عنبر گریسیہ، تو سب چیز کی یہ دوائیں ہوتی ہیں اور وہ زبان پہ رکھتے ہی فوراً زرد ہو جاتا ہے، فوراً اثر کرتا ہے۔۔۔

Urdu Vocabulary

Patient	مریض
Medicine	دوا
Disease, illness	بیماری
Advantage, benefit, gain, profit, use	فائدہ
Circumstances	حالات
Bad, poor	خراب
Are writhing in pain	تڑپ رہے ہیں
One dose only	ایک ہی خوراک
Religious tax	جزیہ
	طریقہ سنت
Special medications	خاص دوائیں
Effective medicines	مارک دوائیں
	جواہر مہرہ
Dying patient	مرنے والا مریض
In the condition of death	موت کے حال میں
Breath comes	سانس آ جاتی ہے
Talks, speaks	بات کر لیتا ہے
Gold ashes	سونے کی بھسم
Gems	جواہرات
	یاقوت
	جبروت
Real pearl	سچے موتی
Amber	عنبر
	عنبر گریسیہ
Tongue	زبان
Become red instantly	فوراً زرد
Immediately affects	فوراً اثر کرتا ہے

Urdu Questions

حکیم جی کی اس بات سے کیا مراد ہے: علاج تو بہانہ ہے، باقی تو اللہ کا ہے

- 1 دوائی نہیں بھی ملے تو بھی مریض ٹھیک ہو جاتا ہے
- 2 دوا کوئی بھی ملے پر مریض ٹھیک ہو جاتا ہے
- 3 علاج حکیم جی کرتے ہیں، لیکن ٹھیک کرنا اللہ کی مرضی ہے
- 4 مریض صرف دعاؤں سے ٹھیک ہو جاتا ہے

ایک خاص دوا یونانی میں بنتی ہے، اس کا نام جواہر مہرہ ہے۔ اس میں کیا استعمال ہوتا ہے؟

- 1 سونے کی بہسم
- 2 سچے موتی
- 3 یہ سب
- 4 یاقوت